

Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/aruibfdergisi>

Sosyal belediyecilik konusuna ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi

Bibliometric analysis of postgraduate theses written on the subject of social municipality

Nazlı Özcan Sarıhan^{a*}

^a Dr. Öğretim Üyesi, Gümüşhane Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Gümüşhane, nazliozcan@gumushane.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3418-5026

MAKALE BİLGİSİ

Makale geçmişi:

Başvuru: 01 Eylül 2025

Kabul: 02 Kasım 2025

Anahtar kelimeler:

Sosyal Belediyecilik,

Yerel Yönetim,

Sosyal Hizmet,

Lisansüstü Tez,

Bibliyometrik Analiz

Makale türü:

Araştırma makalesi

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 01 September 2025

Accepted: 02 November 2025

Keywords:

Social Municipality,

Local Government,

Social Service,

Postgraduate Thesis,

Bibliometric Analysis

Article type:

Research article

ÖZET

Müdahaleci devlet anlayışında küreselleşmeyle birlikte yaşanan dönüşüm, bu alanda ortaya çıkan boşluğun yerel yönetimlerce doldurulmasına neden olmuştur. Devletin müdahaleci yapısının azalmasıyla birlikte göç, hızlı kentleşme, gelir adaletsizliği ve yoksulluğun artması yeni ihtiyaçlar ortaya çıkarmıştır. Merkezî yönetimlerin bu gibi ihtiyaç ve sorunlarla tek başına başa çıkamayacağı anlaşılmıştır. Bu bağlamda sosyal belediyecilik kapsamında olan uygulamalar, küreselleşmeden kaynaklanan bu yeni problemlere yerel yönetimler aracılığıyla çözüm üretmeye çalışmaktadır. Yerel birimlerin uyguladığı sosyal politikaya ilişkin faaliyetler, sosyal belediyecilik bağlamında değerlendirilmekte ve bu kapsamda belediyeler sosyal devletin yerel temsilcisi yerine geçmektedir. Türkiye’de de son zamanlarda yerel birimlerden olan özellikle belediyeler, sosyal politika uygulamalarında yerelde önemli bir yere sahip hale gelmiştir. Araştırmanın amacı, YÖKTEZ veri tabanında “sosyal belediyecilik” konusuna ilişkin lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini yapmaktır. Bu kapsamda araştırmanın evrenini Türkiye’de “sosyal belediyecilik” alanında yapılan çalışmalar oluştururken, örneklemini ise YÖKTEZ veri tabanında yapılan çalışmalar oluşturmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak veri tabanında 153’ü yüksek lisans ve 11’i doktora tezinden meydana gelmek üzere toplam 164 lisansüstü teze ulaşılmıştır. “Sosyal belediyecilik” alanına olan ilginin 2019 yılında zirveye ulaştığı tespit edilmiştir. Bu durumun sosyal devlet anlayışı çerçevesinde belediyelerin sosyal politika uygulamalarındaki etkisinin artmasıyla ilgili olduğu söylenebilir.

ABSTRACT

The transformation in the interventionist state approach that has occurred with globalization has caused the gap that emerged in this area to be filled by local governments. With the decrease in the interventionist structure of the state, migration, rapid urbanization, income inequality and increasing poverty have created new needs. It has become clear that central governments cannot cope with such needs and problems alone. In this context, practices within the scope of social municipality are trying to produce solutions to these new problems arising from globalization through local governments. The social policy practices of local governments fall within the scope of social municipality and in this context, municipalities replace the local representatives of the social state. In Türkiye, too, recently, municipalities, which are among the local units, have become important actors in social policy practices. The purpose of this research is to perform a bibliometric analysis of postgraduate theses on the subject of "social municipality" in the YÖKTEZ database. In this context, the universe of the research consists of studies conducted in the field of "social municipality" in Turkey, while the sample consists of studies conducted in the YÖKTEZ database. A total of 164 postgraduate theses, 153 of which are master's and 11 are doctoral theses, were found in the database on this subject. It has been determined that the interest in the field of "social municipality" reached its peak in 2019. This phenomenon can be understood in the context of the increasing influence of municipalities in social policy practices within the framework of the social state understanding.

* Sorumlu yazar / Corresponding author

E-posta / E-mail: nzlozcan@windowslive.com

Atıf / Citation: Özcan Sarıhan, N. (2025). Sosyal belediyecilik konusuna ilişkin yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Ardahan Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(2), 272-285. <http://doi.org/10.58588/aru-jfeas.1775792>

1. Giriş

Son yüzyılda kamu yönetimi alanında birçok değişim meydana gelmiştir. Bunun en önemli nedenlerinden birkaçı olarak artan nüfus, teknolojiye meydana gelen gelişim ve siyasi yapıdaki değişimler gösterilebilir. Geçmişten günümüze toplumsal sorunların çözümüne yönelik mekanizmalar, genellikle dönemin ideolojisine, fikrine, dini inançlarına, siyasi anlayışına, ekonomik ve sosyal koşullarına göre değişiklik göstermektedir. Küreselleşme, hızlı kentleşme ve bunların getirdiği sorunlar da devletleri, siyasi otoriteleri, kamu kurumlarını ve doğal olarak belediyeleri de değişime zorlamaktadır.

1929 ekonomik bunalımından sonra piyasanın kendi kendini dengeleyeceği anlayışı yerini devletin piyasaya müdahale etmesi gerektiği düşüncesiyle refah devleti anlayışının hakim olduğu görülmektedir. Daha sonra devletin yetki alanının genişlemesi ve vatandaşların devletten beklentilerinin artması nedeniyle sorunların arttığı ve devletin küçülmesi gerektiği düşüncesi yeni bir dönemin başlamasına neden olmuştur.

1990 sonrası artan küreselleşme sürecinde neoliberal anlayışın egemen olduğu ve kamu hizmeti sağlayıcının rolünün değiştiği dönemde yerel yönetimlere yapılan vurgu artmış ve sosyal politika uygulama görevi merkezden yerel yönetimlere, özellikle de belediyelere devredilmiştir. Böylece yerel yönetimler sosyal politikanın uygulanmasında rol oynamaya başlamıştır. Sonuç itibarıyla devlet, sosyal devlet kavramını içini doldurabilmek için vatandaşa en yakın birimlerden destek almaktadır. Kamu hizmetinin görülmesinde halka en yakın idari birim yerel yönetimdir. Bu kapsamda Türkiye’de yerel yönetimler sosyal politikaya ilişkin faaliyetleriyle önemli bir aktör haline gelmekte olup sosyal belediye ve sosyal belediyeçilik gibi kavramlar ortaya çıkmaktadır.

Yerel birimlerin sosyal politikaya ilişkin faaliyetleri sosyal belediyeçilik kapsamına girmekte ve belediyeler sosyal devletin yerel temsilcisi haline gelmektedirler. Sosyal belediye anlayışıyla bütünleşen idareler, toplumun ihtiyaçlarını tespit ederek bu ihtiyaçlara yönelik hizmetler sunmakta ve toplumun refah seviyesinin artmasına katkı sağlamaktadır. Sosyal belediyeçilik, toplumsal kalkınmanın önemli bir unsuru olarak kabul edilmekte ve belediyelerin sosyal sorumlulukları arasında yer almaktadır. Bu bağlamda belediyelerin sosyal belediyeçilik çerçevesinde yaptıkları çalışmaların incelenmesi, toplumsal kalkınmaya katkı sağlamak için önemli bir adımdır.

Günümüzde Türkiye’de sosyal belediyeçilik alanındaki çalışmaların daha çok ilerleme kaydettiği görülmektedir. Düzenlemelere göre, belediyelere sosyal yardım ve hizmetlere ilişkin temel fonksiyon ve yetkiler verildiği söylenebilir.

Çalışmaya ilişkin literatür incelendiğinde, sosyal belediyeçilik konusuna ilişkin yapılan bibliyometrik bir analize rastlanamamıştır. Bu bağlamda çalışma, sosyal belediyeçiliğe ilişkin akademik araştırmaların literatürdeki eğilimlerini belirlemek ve mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, sosyal belediyeçilik literatürüne yeni bir bakış açısı kazandırılarak bu alana ilişkin ileriye dönük yapılacak olan çalışmalara yol gösterilmesi beklenilmektedir. Bu kapsamda araştırma, kavramsal çerçeve, yöntem, bulgular, sonuç kısımlarından meydana gelmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Merkezî yönetim, 1970’li yıllarda mali krize girmesiyle birlikte öncelikle halkın sosyal ihtiyaçlarına ilişkin hizmetlerin yetki ve sorumluluklarını belediyelere bırakmıştır. Bu bağlamda belediyelerin sorumlulukları artmış ve bu kurumlar daha da güçlenmiştir. Hatta gelişmiş ülkelerde sosyal politikalar ve kentsel hizmetler 20. yy. başından itibaren belediyeler tarafından sunulmaya başlanmış ve belediyelerin üstlendiği bu rol, bu ülkelerde refah devletinin ortaya çıkmasıyla giderek gelişmiştir (Mermer, Şataf ve Negiz, 2016). İsveç başta olmak üzere İskandinav ülkelerinde “Refah belediyeleri” kavramı, ulusal refah politikalarını uygulayan bağımsız yerel otoritelerin sosyal politika inşasını karakterize etmek için kullanılmıştır (Trydegård ve Thorslund, 2010).

1980’lerden sonra yerel yönetimler içerisinde özellikle belediyelerin yetki ve fonksiyonları artmıştır. Klasik belediyeçilik faaliyetleri, kentlerde yaşayan yaşlılar, engelliler, kadınlar, çocuklar, işsizler, yoksullar, göçmenler gibi dezavantajlı gruplara yetersiz gelmeye başlamış ve sonucunda sosyal altyapısı olan belediyeçilik anlayışı yerleşmeye başlamıştır (Çelik, 2014). Bu durum yerel yönetim faaliyetlerinde önemli bir büyümeye yol açmış ve yerel yönetimleri kamu refahı hizmetlerinin sağlanmasında güçlü aktörler haline getirmiştir (Hansen ve Klausen, 2002). Tüm bunların yanında yerel yönetim düzeyinde uygulanan bu politika, yerel yönetimin temsili ve demokratik bir kurum olarak meşrulaştırılmasından, yerel refah hizmeti sunumunun etkili bir temsilcisi olarak meşrulaştırılmasına geçişin temelini oluşturan felsefeyi güçlendirmiştir (Mattei, 2007). 1980’li yıllarla beraber gündeme gelen yeni kamu yönetimi düşüncesiyle, dünyayı etkisi altına alan yerelleşme ve küreselleşme olgusu, sosyal devlet anlayışı içerisinde yerel yönetimleri dahil edip yerel yönetimlerde de özellikle belediyelere ağırlık vermiştir.

Toplum yapısının değişerek tarımdan endüstri ve hizmet sektörüne doğru kayması sonucu yaşanan toplumsal değişim, sosyal hizmet ve yardımlardaki kamu etkisini artırmıştır. Bu doğrultuda özellikle 1990’lı yıllardan sonra sosyal hizmet ve yardım alanında belediyelerin de işin içine girmesiyle “sosyal belediyeçilik” kavramı ortaya çıkmıştır (Negiz, 2011). Merkezde ve yerelde sosyal devlet uygulamaları aynı amacı gütsen de ölçek ve içerik açısından uygulamalar farklılık göstermektedir. Kural koyucu, düzenleyici ve ülke çapında makro uygulamalar merkezde karşımıza çıkarken yerelde pratik ve daha mikro uygulamalar sosyal belediyeçilik faaliyetleri olarak ortaya çıkmaktadır (Çöpöğlü, 2014).

Sosyal devlet anlayışından uzaklaşmadan tam tersine merkezin yükünü hafifleten ve üstlenen sosyal belediyeçilik, toplumdaki öncelikle dezavantajlı gruplara eşit ve tarafsız hizmet götüren, sosyal hak düşüncesini baz alan bir yaklaşım olarak karşımıza çıkar (Çelik, 2014). Bu bağlamda sosyal devletin yereldeki yansıması ve bunun yanında hızlı ve etkin hizmet sunmanın olmazsa olmazı olarak sosyal belediyeçilik kavramı açıklanabilir. Nihayetinde altyapı ve teknik hizmetlerin yanında sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçların halka en yakın birim tarafından karşılanmasını ifade eder (Ünlü, 2016).

Sosyal belediyeçilik alanında kendine yer bulan bazı hizmetler şu şekilde özetlenebilir (Pektaş 2010; Akdoğan, 2006’dan akt. Sönmez, 2010):

- Sağlık ocakları, tanı merkezleri, gezici sağlık otobüsleri, anne-çocuk sağlığı merkezleri kurmak,
- Sağlık problemleriyle karşılaşan ihtiyaçlılara ücretsiz tedavi vermek,
- Sokakta olan ya da sokağa düşme ihtimali olan kişiler ve kimsesizlere barınma hizmeti sunmak,
- Muhtaçlar için imarethaneler, aş evleri vb. kurarak yiyecek, yakacak ve giyecek temin etmek,
- Kimsesiz çocuklara yönelik kreş ve çocuk yuvaları açmak,
- Düşkün ve yaşlılara yönelik bakımevleri, huzurevleri kurmak, evde bakıma muhtaç yaşayanların evlerine bakım hizmeti götürmek.
- Kadınların, engellilerin ve gençlerin sosyalleşmeleri için psikolojik yardım ve danışma merkezlerini hizmete sunmak,
- İş kuracak gençlere ve kadınlara yol göstererek, ekipman ve makine desteği vermek,
- Çevresel şartları düzenlenmiş ve doğal dengeyi koruyan ucuz konut alanları oluşturmak,
- Kırtasiye, gıda, ilaç ve kömür yardımı yapmak,
- Engelliler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamları kolaylaştırıcı tedbirler almak ve rehabilite edilmelerini sağlamak,

- Gıda ve giyim bankaları kurmak, tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları açarak ucuz ekmek satışı yapmak,
- Madde bağımlıları ve sokak çocuklarına yönelik rehabilite etme ve koruma amaçlı merkezler açmak,
- Kültür, sanat ve spor tesisleri açmak ve yaygınlaştırmak,
- Sanat, beceri ve meslek edindirme kursları açmak,
- Park, bahçe ve piknik alanlarını arttırmak.

Görüldüğü üzere yerel yönetimler, dünyada sağlık hizmetleri, yaşlılara yönelik hizmetler, eğitim, kültür vb. gibi çeşitli refah politikalarının oluşturulması ve uygulanması söz konusu olduğunda önemli bir siyasi aktör haline gelmiştir. Bu bağlamda sosyal belediyeçilik en basit haliyle, asgari ihtiyaçlarını karşılayamayan muhtaç ve yoksul vatandaşlara yerel ölçekte belediyelerce yapılan yardımlar ve bunun yanında her türlü eğitim, sosyal ve kültürel etkinlikleri kapsayan sosyal hizmet, sosyal yardım ve tüm sosyal faaliyetleri içermektedir. Nihayetinde Türkiye’de de belediyeler tarafından yapılan bu tür faaliyetler, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı ve 6360 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunları ile yasal bir zemin kazanmıştır.

3. Yöntem

Bu çalışmada Türkiye’de sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de “sosyal belediyeçilik” kavramıyla taranan tüm tezler, çok boyutlu bir bakış açısıyla nicel araştırma yöntemlerinden olan bibliyometrik analizle değerlendirilmiştir.

Günümüzde pek çok araştırmacının kendi akademik alanlarıyla ilgili yapmış oldukları çalışmalarda bibliyometrik analiz yöntemini kullandıkları ve bu analizin çalışmalara derinlik ve zenginlik kazandırdığı görülmektedir (İri ve Ünal, 2024). Özellikle son yıllarda sosyal bilimler alanında literatürü incelemek ve analiz etmek amacıyla bibliyometrik analiz popüler hale gelmiştir (Öztürk vd., 2024). Bibliyometrik analiz, akademik veri tabanlarından yararlanılarak belirli alandaki çalışmaların araştırma desenlerini çözümlemeye odaklı sistematik bir yaklaşımdır (Nuar ve Sen, 2024). Kısacası bibliyometrik analiz, bibliyografik materyalin nicel çalışması olup dergiler, yazarlar ve makaleler bazında kategorize edilebilen çalışma alanının kapsamlı çerçevesini sunar (Merigo ve Yang, 2017).

Bibliyometrik analizi daha geniş bir şekilde ifade edecek olursak, belirli bir alandaki kalıpları, eğilimleri ve etkileri belirlemek için bilimsel literatürde yürütülen sistematik bir çalışmadır. Başlıca adımlar arasında ilgili veri tabanlarından veri toplama, veri temizleme ve rafine etme ve verileri çeşitli bibliyometrik yöntemlere tabi tutma yer almaktadır ve bunlar, anlamlı bilgi üretmede birbirini takip eden adımlardır. Bibliyometrik analiz, giderek daha fazla araştırmada kullanılan büyük miktardaki bilimsel veriyi incelemek ve değerlendirmek için kullanılan giderek daha popüler ve kapsamlı bir teknik haline gelmektedir (Passas, 2024). Bu kapsamda bibliyometrik analiz, belirli bir akademik alanın mevcut durumunu inceleyip geleceğe yönelik projeksiyonlar oluşturmak için kullanılan istatistik temelli bir yaklaşımdır (Qiu vd., 2003’den aktaran: Miao vd., 2022). Bibliyometrik analizle birlikte ulaşılan veriler konuya ilişkin yapılan araştırmaların genel eğilimlerini ve odak noktalarını kapsamlı bir şekilde ortaya koyar (Zhang vd., 2022). Belirli bir alanda bütün literatürü dikkate alıp incelemeye olanak sağlaması bakımından bu analiz ilgi görmeye başlamış (Öztürk vd., 2024) ve çalışmaların genel eğilimlerini belirlemek ve temaların genel görünümünü ortaya koymak amacıyla yaygınlık kazanmıştır (Öztürk, 2021).

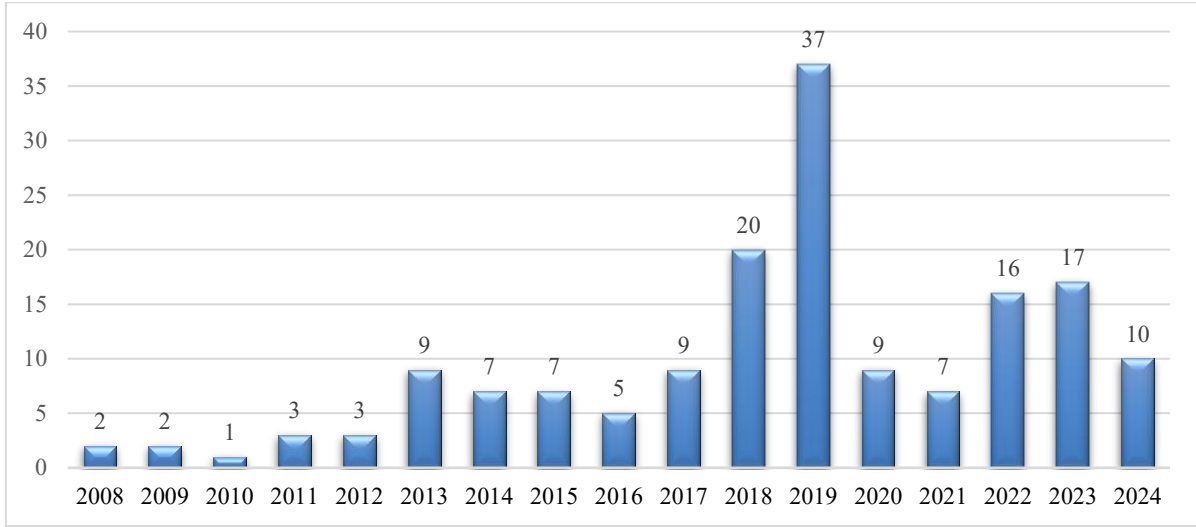
Bu kapsamda çalışmanın evreni, Türkiye’de sosyal belediyeçilik alanında yapılan çalışmalardan oluşurken, araştırmanın örneklemini ise Türkiye’de sosyal belediyeçilik alanında yazılan ve 2008-2024 yıllarında YÖKTEZ’de taranan tüm tezlerden oluşmaktadır. Bu çalışma ile aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tezlerin araştırma yaklaşımına göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tezlerin anahtar kelimelerinin oluşturduğu bulut nasıldır?
- Sosyal belediyeçilik alanında hazırlanan ve YÖKTEZ’de taranan tez başlıklarının oluşturduğu kelime bulutu nasıldır?

Bu çalışmada bibliyometrik özelliklerin tespitinde literatürde yer alan çalışmalar temel alınmıştır (Chiu ve Ho, 2007; Ellegaard ve Wallin, 2015; Akın, 2021; Donthu vd., 2021; Ergül Güvendi, 2023; Nuar ve Sen, 2024; Sarıhan, 2024). Kasım 2024 tarihinde taranan YÖKTEZ Ocak 2025 tarihinde güncellenerek çalışmaya son hali verilmiştir. Bu kapsamda YÖKTEZ’de taranan tüm yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Araştırma kapsamında YÖKTEZ’de sosyal belediyeçilik alanında tezlerin yayımlandığı yıl, tez türü, tezlerin üniversite, enstitü, anabilim dalı dağılımları, tezlerde bulunan anahtar kelimeler, sayfa sayısı ve kullanılan yöntemler dikkate alınarak bibliyometrik açıdan incelenmiştir.

4. Bulgular

Çalışmanın bu kısmında, bibliyometrik yöntem kullanılarak ulaşılan verilere yer verilmektedir. Türkiye’de lisansüstü tez çalışmalarında sosyal belediyeçilik üzerine yapılan tez çalışmalarına ilişkin detaylı bilgiler sunulmaktadır.

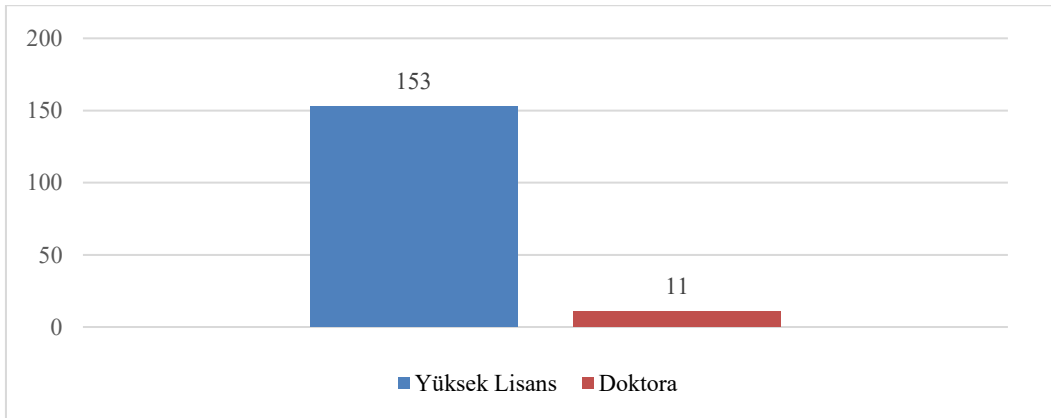

Grafik 1. Lisansüstü tezlerin yıl bazında dağılımı

Kaynak: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

Grafik 1’de sunulan verilere göre sosyal belediyeçilik ile ilgili lisansüstü çalışmaların ilk olarak 2008 yılında yapıldığı görülmektedir. Yıllara göre konu ile ilgili çalışmaların dalgalı bir seyir izlediğini ifade etmek mümkündür. Konuya ilişkin ilginin 2013 yılından itibaren arttığı 2019 yılında ise zirveye ulaştığı görülmektedir. Sosyal devlet anlayışının gün geçtikçe önem kazanması, konuya ilişkin lisansüstü çalışmaların sayısını da etkileyebileceği düşünülmektedir. Ayrıca sosyal belediyeçilik konusu da dahil olmak üzere 2019 yılında farklı alanlarda tamamlanan lisansüstü tezlerde bir artış olduğu yapılan farklı bibliyometrik analizler incelendiğinde görülmektedir. Bunun nedeni de “2016 yılında yürürlüğe giren Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin tezli yüksek lisans programının azami süresinin uygulanmasına ilişkin geçici hükümün bitiş süresinin 2019 yılına” denk gelmesi ile ilişkilendirilebilir (Güler, 2021).

Sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin türlerine ilişkin veriler incelenerek bu veriler aşağıda yer alan Grafik 2’de gösterilmiştir.

Grafik 2. Lisansüstü tezlerin türleri bazında dağılımı

Kaynak: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

Konuya ilişkin yapılan lisansüstü tez çalışmaları incelendiğinde belirtilen kısıtlamalar dahilinde 153 yüksek lisans, 11 doktora olmak üzere toplam 164 lisansüstü tez çalışmasının olduğu görülmektedir. Gerçekleştirilen bu tez çalışmaları nicel bakımdan incelendiğinde doktora tezlerinin yetersiz olduğunu söylemek mümkündür. Bu

bağlamda konuya ilişkin farklı bakış açılarıyla geniş kapsamlı ve derinlemesine doktora tez çalışmalarının yapılması konunun anlaşılabilirliğini artırmakla birlikte konunun paydaşlarına özellikle de belediyelere yol gösterecektir.

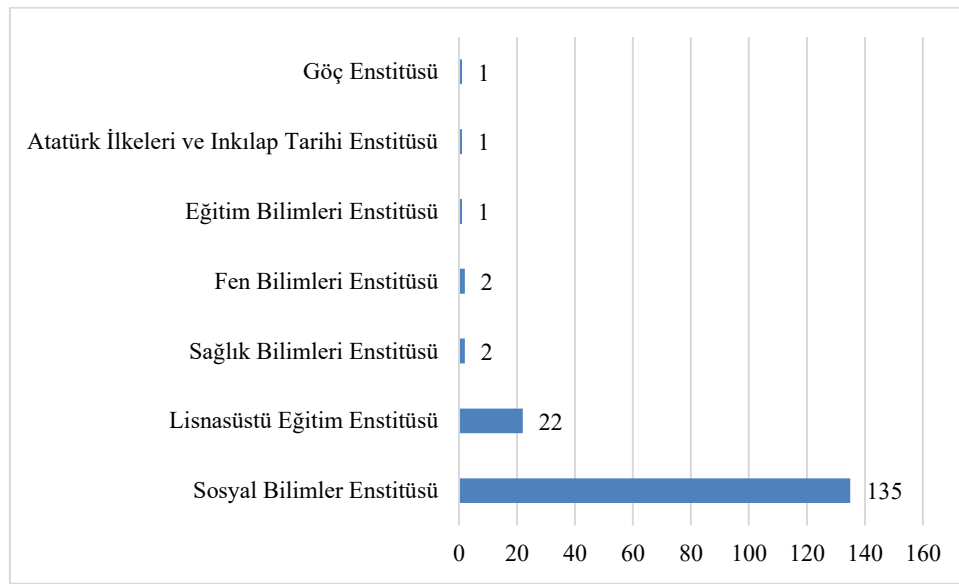
Sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin hangi üniversitelerde yapıldığına ilişkin bilgiler incelenerek aşağıdaki Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Lisansüstü tezlerin üniversiteler bazında dağılımı

Üniversite	Sıklık	Yüzde (%)	Üniversite	Sıklık	Yüzde (%)
“İnönü Üniversitesi	2	1,22	Adnan Menderes Üniversitesi	2	1,22
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	5	3,05	Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	1,22
Gümüşhane Üniversitesi	2	1,22	Fatih Üniversitesi	1	0,61
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	2	1,22	Bahçeşehir Üniversitesi	2	1,22
Kocaeli Üniversitesi	3	1,83	Karabük Üniversitesi	4	2,44
Akdeniz Üniversitesi	3	1,83	Hacettepe Üniversitesi	3	1,83
Ufuk Üniversitesi	1	0,61	Uludağ Üniversitesi	2	1,22
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	4	2,44	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	1	0,61
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	7	4,27	Marmara Üniversitesi	9	5,49
İstanbul Aydın Üniversitesi	18	10,98	Kırklareli Üniversitesi	1	0,61
Süleyman Demirel Üniversitesi	6	3,66	Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	1,22
Bartın Üniversitesi	2	1,22	Şırnak Üniversitesi	1	0,61
Sakarya Üniversitesi	7	4,27	Atatürk Üniversitesi	1	0,61
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	2	1,22	Türk Hava Kurumu Üniversitesi	1	0,61
İstanbul Üniversitesi	8	4,88	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	2	1,22
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2	1,22	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1	0,61
Selçuk Üniversitesi	6	3,66	Uşak Üniversitesi	2	1,22
İstanbul Arel Üniversitesi	2	1,22	Hitit Üniversitesi	1	0,61
Yalova Üniversitesi	9	5,49	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1	0,61
İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi	1	0,61	Anadolu Üniversitesi	1	0,61
Erciyes Üniversitesi	2	1,22	Trakya Üniversitesi	1	0,61
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	1	0,61	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	2	1,22
Üsküdar Üniversitesi	2	1,22	Pamukkale Üniversitesi	2	1,22
Gaziantep Üniversitesi	2	1,22	Batman Üniversitesi	1	0,61
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1	0,61	Dokuz Eylül Üniversitesi	1	0,61
Çankırı Karatekin Üniversitesi	1	0,61	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	1	0,61
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	4	2,44	Balıkesir Üniversitesi	2	1,22
Mersin Üniversitesi	2	1,22	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	1	0,61
Aksaray Üniversitesi	1	0,61	Başkent Üniversitesi	1	0,61
Fırat Üniversitesi	1	0,61	Gazi Üniversitesi	1	0,61
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	0,61	İstanbul Bilgi Üniversitesi”	1	0,61

Kaynak: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

Konuya ilişkin yapılan lisansüstü tez çalışmaları incelendiğinde belirtilen kısıtlamalar dahilinde bu çalışmaların toplam 62 farklı üniversitede yapıldığı görülmektedir. Bu kapsamda konuya farklı üniversitelerdeki farklı öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından ilgi duyulduğunu ifade etmek mümkündür. Alana ilişkin en çok katkının İstanbul Aydın Üniversitesi tarafından yapıldığı ve onu sırasıyla Marmara Üniversitesi ve Yalova Üniversitesinin takip ettiği görülmektedir. Bu bağlamda İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde “Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim” adında başlı başına bir programın bulunması ve Marmara Üniversitesinde de Sosyal Bilimler Enstitüsünde “Yerel Yönetimler” şeklinde bir anabilim dalının bulunması bu üniversitelerde sosyal belediyeçilik konusunun üzerinde durulmasına zemin hazırlamış olabilir. Bunun yanında bu üniversiteler ve Yalova Üniversitesinde de bu konuda daha fazla çalışma yapılmasının nedeni görev yapan hocaların uzmanlık alanları paralelinde çalışma yapmalarına bağlanabilir. Yapılan bu lisansüstü çalışmaların enstitü bazında dağılımı aşağıda verilmiştir.

Grafik 3. Lisansüstü tezlerin enstitü bazında dağılımı

Kaynak: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Grafik 3’e göre sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin %82,32’si sosyal bilimler enstitüsünde, %13,41 lisansüstü eğitim enstitüsünde, %1,22’si sağlık bilimleri enstitüsünde, %1,22’si fen bilimleri enstitüsünde, %0,61’i eğitim bilimleri enstitüsünde, %0,61’i Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi enstitüsünde ve %0,61’i göç enstitüsünde yapıldığı görülmektedir. Bu veriler ışığında konu ile ilgili lisansüstü tez çalışmalarının daha çok sosyal bilimler alanıyla ilgilenenler tarafından yapıldığını söylemek mümkündür. Aşağıdaki tabloda konu ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin hangi ana bilim dalında yapıldığı verilmektedir.

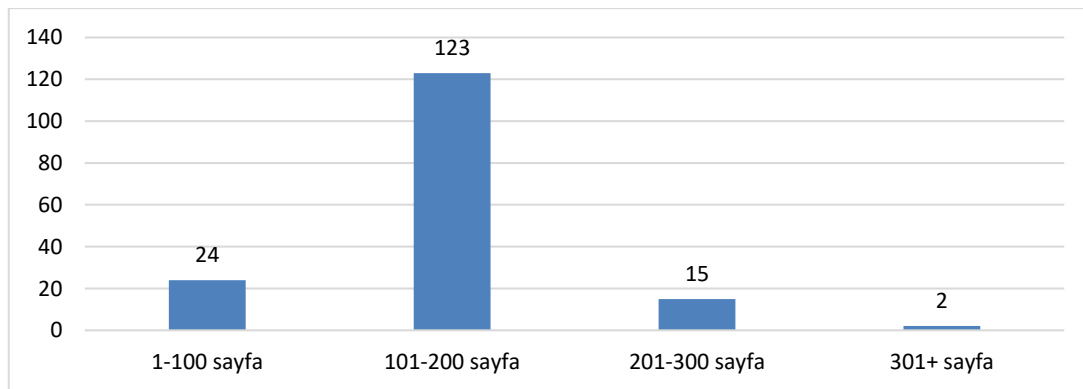
Tablo 2. Lisansüstü tezlerin ana bilim dalları bazında dağılımı

Ana Bilim Dalı	Sıklık	Yüzde (%)
“Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı	37	22,56
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı	16	9,76
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı	12	7,32
Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı	33	20,12
Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Ana Bilim Dalı	5	3,05

Maliye Ana Bilim Dalı	12	7,32
Sosyoloji Ana Bilim Dalı	8	4,88
Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı	8	4,88
Yerel Yönetimler Kent ve Çevre Çalışmaları Ana Bilim Dalı	3	1,83
Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı	2	1,22
Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi Ana Bilim Dalı	2	1,22
Sosyal Politika Ana Bilim Dalı	4	2,44
İşletme Ana Bilim Dalı	3	1,83
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı	1	0,61
İktisat Ana Bilim Dalı	4	2,44
Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı	3	1,83
Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı	1	0,61
Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı	1	0,61
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı	2	1,22
İç Mimarlık Ana Bilim Dalı	1	0,61
Yeni Medya ve İletişim Ana Bilim Dalı	2	1,22
Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı	1	0,61
Gazetecilik Ana Bilim Dalı	1	0,61
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	1	0,61
Kültür Yönetimi Ana Bilim Dalı”	1	0,61

Kaynak: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

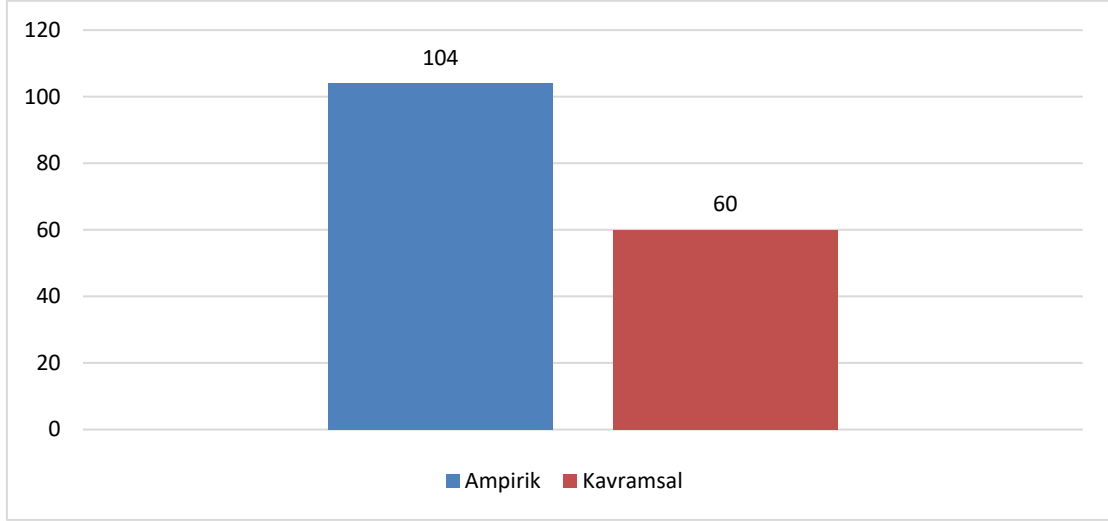
Tablo 2’ye göre sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin %22,56’sının siyaset bilimi ve kamu yönetimi, %20,12’sinin kamu yönetimi, %9,76’sının çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, %7,32’sinin siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler, %7,32’sinin maliye, %4,88’inin sosyoloji, %4,88’inin sosyal hizmet ana bilim dalında yapıldığı görülmektedir. Bu veriler ışığında konu ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin önemli bir kısmının siyaset bilimi ve kamu yönetimi bilim alanındaki kişilerce yapıldığı sonucuna ulaşılmaktadır. Aşağıdaki grafikte sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin sayfa sayıları bazında dağılımı verilmiştir.

Grafik 4. Lisansüstü tezlerin sayfa sayıları bazında dağılımı

Kaynak: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

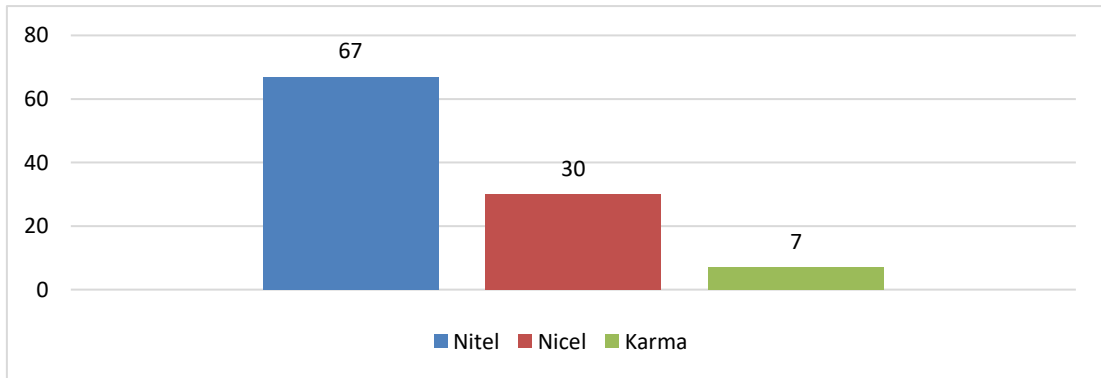
Grafik 4'e göre konu ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin 1-100 sayfa arasında 24 tezin, 101-200 sayfa arasında 123 tezin, 201-300 sayfa arasında 15 tezin ve 301+ sayfa arasında 2 tezin olduğu görülmektedir. Bu kapsamda sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin %75'inin 101-200, %14,63'ünün 1-100, %9,15'inin 201-300 ve %1,22'sinin 301+ sayfa aralığında olduğu görülmektedir. Sayfa sayıları dikkate alındığında lisansüstü tezlerin konu ile ilgili kapsamlı ve doyurucu bilgiler sunduğunu ve literatüre önemli katkılar sağladığını ifade etmek mümkündür. Aşağıdaki grafikte sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yaklaşımlarına ilişkin veriler sunulmuştur.

Grafik 5. Lisansüstü tezlerin araştırma yaklaşımları bazında dağılımı

Kaynak: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

Grafik 5'e göre sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yaklaşımları dikkate alındığında %63,41'inin ampirik, %36,59'unun kavramsal olduğu görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak konunun kavramsal açıdan ele alınıp yöntembilimsel açıdan da desteklendiğini ifade etmek mümkündür. Bir diğer ifadeyle konu farklı yaklaşımlarla ortaya koyulan yalnızca literatür taramasıyla incelenmemiş olup çeşitli uygulamalarla konu kapsamlı ve derinlemesine incelenmiştir. Aşağıdaki grafikte ise lisansüstü tez çalışmalarında kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin veriler sunulmaktadır.

Grafik 6. Lisansüstü tezlerin araştırma yöntemleri bazında dağılımı

Kaynak: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

Grafik 6'ya göre sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemleri dikkate alındığında %64,42'sinin nitel araştırma yöntemlerini, %28,85'inin nicel araştırma yöntemlerini ve %6,73'ünün

karma araştırma yöntemlerini kullandıkları görülmektedir. Bu bağlamda konu ile ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmalarının farklı araştırma yöntemlerini kullanarak konunun farklı yönlerle ele alındığını söylemek mümkündür. Aşağıdaki şekilde konu ile ilgili lisansüstü tezlerin anahtar kelimelerini kapsayan kelime bulutu yer almaktadır.

Şekil 1. Lisansüstü tezlerin anahtar kelimelerine ilişkin kelime bulutu

Şekil 1'e göre sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmalarının anahtar kelimelerinden oluşturulan kelime bulutunda "sosyal, belediyeçilik, belediyesi, politika, yerel, yönetimler, yoksulluk, devlet, hizmet, yardım, belediye, büyükşehir" kavramlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu bağlamda tez çalışmalarında oluşturulan anahtar kelimeler ile konunun birbiriyle örtüştüğünü söylemek mümkündür. Aşağıdaki şekilde ise sosyal belediyeçilik ile ilgili gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin tez başlıklarına ilişkin kelime bulutu yer almaktadır.

Şekil 2. Lisansüstü tezlerin tez başlıklarına ilişkin kelime bulutu

Şekil 2'ye göre sosyal belediyeçilik ile ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmalarının tez başlıklarından oluşturulan kelime bulutunda "sosyal, belediyeçilik, örneği, büyükşehir, uygulamaları, Türkiye'de, belediyesi, yerel" kavramlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu veriler ışığında konu, tez başlığı ve anahtar kelimelerin birbiriyle bağdaştığını söylemek mümkündür.

5. Sonuç

Bu çalışma, Türkiye'de sosyal belediyeçiliğe ilişkin yapılan, YÖKTEZ veri tabanında bulunan lisansüstü tez çalışmalarının kapsamını bibliyometrik analiz yöntemiyle inceleyip literatürdeki eğilimleri ve boşlukları ortaya koyarak gelecekte yapılacak araştırmalara yol gösterici olmayı amaçlamıştır. Çalışma kapsamında teze erişim, tezin özetinin ve anahtar kelimelerinin bulunması kısıtları dikkate alınarak konu ile ilgili olarak 153 yüksek lisans ve 11 doktora tezi olmakla birlikte toplam 164 lisansüstü teze ulaşılmıştır.

Sosyal belediyeçilik ile ilgili ilk lisansüstü çalışmanın 2008 yılında yapıldığı ve konuya ilişkin ilginin 2013 yılında artmaya başladığı ve bu ilginin 2019 yılında zirveye ulaştığı tespit edilmiştir. Bu durum, günümüzde sosyal devlet anlayışının gittikçe önem kazanması ve belediyelerin sosyal politika uygulamalarındaki rolünün artmasıyla ilişkilendirilebilir. Konu ile ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmalarının 62 farklı üniversitede yapıldığı, alana ilişkin en çok katkının İstanbul Aydın Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Yalova Üniversitesi tarafından

yapıldığı görülmüştür. Sosyal belediyeçilik üzerine yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak sosyal bilimler enstitüsüne bağlı olarak yürütülmüş ve en fazla siyaset bilimi ve kamu yönetimi ana bilim dalında ele alınmıştır. Ancak, çalışma alanının disiplinler arası yapısı göz önünde bulundurulduğunda, farklı disiplinlerin konuya daha fazla katkı sağlaması gerektiği görülmektedir. Disiplinler arası iş birliği, konunun çok boyutlu doğasına uygun daha kapsayıcı analizler yapılmasını sağlarken, bir yandan da yenilikçi yaklaşımların gelişmesine zemin hazırlar. Bu bağlamda, bu tür çalışmaların etkinliğinin artırılabilmesi için disiplinler arası etkileşimin kurumsal ve metodolojik düzeyde daha sistematik bir şekilde yapılandırılması büyük önem taşımaktadır.

Araştırma yöntemleri açısından bakıldığında, tezlerin büyük bir çoğunluğunun nitel araştırma yöntemlerini benimsediği, buna karşın nicel ve karma yöntemlerin ikincil planda yer aldığı tespit edilmiştir. Sayfa sayıları dikkate alındığında ise çalışmaların önemli bir çoğunluğunun 101-200 sayfa arasında olduğu ve tezlerin %63,41'inin ampirik %36,59'unun kavramsal çalışmalardan oluştuğu görülmüştür. Konu ile ilgili yapılan lisansüstü tez çalışmalarının anahtar kelimelerinden oluşturulan kelime bulutu incelendiğinde “sosyal, belediyeçilik, belediyesi, politika, yerel, yönetimler, yoksulluk, devlet, hizmet, yardım, belediye, büyükşehir”, tez başlıklarından oluşturulan kelime bulutu incelendiğinde ise “sosyal, belediyeçilik, örneği, büyükşehir, uygulamaları, Türkiye’de, belediyesi, yerel” kavramlarının ön plana çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu da tezlerin, belediyelerin sosyal sorumlulukları ve dezavantajlı gruplara yönelik hizmetleri üzerinde yoğunlaştığını işaret etmektedir.

Akademik literatürdeki bu eğilim, sosyal belediyeçilik anlayışının kuramsal ve uygulamalı boyutlarıyla daha ayrıntılı değerlendirilmesine imkân tanımakta olup yerel düzeyde yürütülen sosyal politika uygulamalarının etkililiği, kapsayıcılığı ve erişilebilirliği gibi unsurların incelenmesine olanak sağlamaktadır. Ek olarak bu yönelim, kamu yönetimi alanında insan odaklı ve kapsayıcı politikaların araştırılması ve geliştirilmesine yönelik artan ilginin bir yansıması olarak da düşünülebilir.

Sonuç olarak, sosyal belediyeçilik literatürüne ilişkin elde edilen bulgular, bu alanda yapılacak yeni araştırmalar için yol gösterici nitelikte olup, yerel yönetimlerin sosyal politika uygulamalarında daha etkin stratejiler geliştirmesi için akademik desteğin artırılması gerektiğini göstermektedir. Bununla birlikte gelecekte, sosyal belediyeçilik alanında daha fazla disiplinler arası çalışmaya ve uluslararası karşılaştırmalı araştırmalara ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir.

Yazar Katkı Oranı Beyanı

Tüm süreç sorumlu yazar Nazlı Özcan Sarıhan tarafından yürütülmüştür.

Destek Beyanı

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.

Kaynaklar

- Akın, M. H. (2021). Sağlık turizmi alanyazının bibliyometrik analizi (2015-2020). *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 2026-2036. <https://doi.org/10.33206/mjss.882655>
- Chiu, W. T. ve Ho, Y. S. (2007). Bibliometric analysis of tsunami research. *Scientometrics*, 73(1), 3-17. <https://doi.org/10.1007/s11192-005-1523-1>
- Çelik, A. (2014). Sosyal belediyeçilik anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1-20.

- Çöpoğlu, M. (2014). Sosyal belediyecilik ve sorunları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 223-247.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296.
- Ellegaard, O. ve Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact? *Scientometrics*, 105, 1809-1831. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z>
- Ergül Güvendi, N. (2023). Türkiye’de iletişim sosyolojisi alanında yapılan çalışmaların tematik analizi. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (11), 24-35. <https://doi.org/10.55089/yyuvasad.1263661>
- Güler, F. (2021). Siyasi Partiler Hukuku ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 4(2), 137-165.
- Hansen, T. ve Klausen, J. E. (2002). Between the welfare state and local government autonomy. *Local Government Studies*, 28(4), 47-66.
- İri, R. ve Ünal, E. (2024). Bibliometric analysis of research (1980-2023). *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 386-403.
- Mattei, P. (2007). From politics to good management? Transforming the local welfare state in Italy. *West European Politics*, 30(3), 595-620. <https://doi.org/10.1080/01402380701276444>
- Merigó, J. M. ve Yang, J. B. (2017). A bibliometric analysis of operations research and management science. *Omega*, 73, 37-48.
- Mermer, B., Şataf, C. ve Negiz, N. (2016). Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışı: Denizli Büyükşehir Belediyesi örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1299-1322.
- Miao, L., Li, H., Ding, W., Lu, S., Pan, S., Guo, X., ... & Wang, D. (2022). Research priorities on one health: A bibliometric analysis. *Frontiers in Public Health*, 10, 889854. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.889854>
- Negiz, N. (2011). Sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, yararlanma ve değerlendirme açısından bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 323-341.
- Nuar, A. N. A. ve Sen, S. C. (2024). Examining the trend of research on big data architecture: Bibliometric analysis using Scopus database. *Procedia Computer Science*, 234, 172-179.
- Öztürk, O. (2021). Bibliometric review of resource dependence theory literature: An overview. *Management Review Quarterly*, 71(3), 525-552.
- Öztürk, O., Kocaman, R. ve Kanbach, D. K. (2024). How to design bibliometric research: An overview and a framework proposal. *Review of Managerial Science*, 18(11), 3333-3361.
- Passas, I. (2024). Bibliometric analysis: The main steps. *Encyclopedia*, 4, 1014-1025.
- Pektaş, E. K. (2010). Türkiye’de sosyal belediyecilik uygulamaları ve temel sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1), 5-22.
- Sarıhan, Z. (2024). Türkiye’de “afet iletişimi” temalı çalışmaların bibliyometrik analizi. *Urban 21 Journal*, 2(1), 10-23.
- Sönmez, M. B. (2010). *Sosyal belediyecilik uygulamaları: Ümraniye Belediyesi örneği*. Filika Yayınları.

- Trydegård, G. B. ve Thorslund, M. (2010). One uniform welfare state or a multitude of welfare municipalities? The evolution of local variation in Swedish elder care. *Social Policy & Administration*, 44(4), 495-511. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9515.2010.00725.x>
- Ünlü, U. (2016). Sosyal belediyeçilik anlayışının e-belediyeçilik uygulamalarına entegre edilmesi. *Sayıştay Dergisi*, (102), 63-89.
- Zhang, J., Song, L., Jia, J., Tian, W., Lai, R., Zhang, Z., ... & Xu, H. (2022). Knowledge mapping of necroptosis from 2012 to 2021: A bibliometric analysis. *Frontiers in Immunology*, 13, 917155. <https://doi.org/10.3389/fimmu.2022.917155>